

מעמד האישה בתורת האבות – עמיחי גורדין

1

ספרי התולדות

- אלה תולדות **השמים והארץ** בהבראם ביום עשות יקוק אלהים ארץ ושמים (ב:ד)
זה ספר תולדת **אדם** ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אתו (ה:א)
אלה תולדות **נח** נח איש צדיק תמים היה בדרתיו אתהאלהים התהלך נח (ו:א)
אלה תולדת **בנינוח** שם חם ויפת ויולדו להם בנים אחר המבול (י:א)
אלה תולדת **שם** שם בןמאת שנה ויולד אתארפכשד שנתים אחר המבול (יא:י)
ואלה תולדת **תרח** תרח הוליד אתאברם אתנחור ואתהרן והרן הוליד אתלוט (יא:כז)

חמה קני'יט קנה הקדוש ברוך הוא בצולמו ואילו הן **תורב** קני'ן אנה, **שמיט** וארץ קני'ן אנה, **אברהם** קני'ן אנה, **יערל** קני'ן אנה, **פית תמקד** קני'ן אנה...
אברהם קני'ן אנה מנין דכתיב - 'ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמיט וארץ' (אבות ו:י)

- ואלה תולדת **ישמעאל בראברהם** אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם (כה:יב)
ואלה תולדת **יצחק בראברהם** אברהם הוליד אתיצחק (כה:יט)
ואלה תולדות **עשו הוא אדם** (לו:א)
ואלה תולדות **עשו אבי אדם** בהר שעיר (לו:ט)
אלה תולדות **יעקב** יוסף בןשבעעשרה שנה היה רעה אתאחיו בצאן (לז:א)
ואלה תולדת **אהרן ומשה** ביום דבר יקוק אתמשה בהר סיני (במדבר ג:א)

2

אדם אדמה – איש אישה – חוה חיים

ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך:
וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה:
בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב.

ואדם אין לעבד את האדמה: ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: וייצר יקוק אלהים את האדם עפר מן האדמה.

ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך

ויפל יקוק אלהים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה: ויבן יקוק אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם: ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

הרבה ארבה עצבונך והרנגו בעצב תלדי בנים

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי...
ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יקוק

שושלת קין ושושלת שת

ויחי אדם שלשים ומאת שנה
ויולד בדמותו כצלמו ויקרא
את שמו שת:

ויחי למך שתיים ושמנים שנה
ומאת שנה ויולד בן: ויקרא
את שמו נח לאמר זה ינחמנו
ממעשנו ומעצבון ידינו מן
האדמה אשר אררה יקוק:
(ה:א-כט)

והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יקוק...

...ויאמר יקוק אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך: הלוא אם תיטיב שאת ואם לא
תיטיב לפתח חטאת רבץ ואליד תשוקתו ואתה תמשל בו...
ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידך: כי תעבד את
האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ
...ויקח לו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם השנית צלה:
ותלד עדה את יבל הוא היה אבי ישב אהל ומקנה: ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל
תפש כנור ועוגב:
וצלה גם היא ילדה את תובל קין לטש כל חרש נחשת וברזל ואחות תובל קין נעמה:
ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך האזנה אמרתי כי איש הרגתי
לפצעי וילד לחברתי: כי שבעתים יקם קין ולמך שבעים ושבעה: (ד:א-כד)

תולדות נח ותולדות תרח

ויחי תרח שבעים שנה ויולד את אברם את
נחור ואת הרן...

ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם
שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי
מלכה ואבי יסכה: ותהי שרי עקרה אין לה
ולד:

...ויאמר יקוק אל אברם לך לך מארצך
וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראנך:
ואעשה לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה
ברכה: ואברכה מברכך ומקללך אאר ונברכו
בך כל משפחת האדמה: (יא:כו – יב:ג)

ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת:

ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות גלדו להם: ויראו
בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל
אשר בחרו... הנפלים היו בארץ בימים ההם וגם אחרי כן אשר
יבאו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם המה הגברים אשר
מעולם אנשי השם:

וירא יקוק כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע
כל היום: וינחם יקוק כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו:
ויאמר יקוק אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם
עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם: ונח מצא
חן בעיני יקוק (ה:לב – ו:ח)

5

אין שוקה של אשה אלא על אישה - 'ואל אישך תשוקתך',
אין שוקו שליצר הרע אלא על קינו וחביריו - 'ואליך תשוקתו'
אין שוקין שלגשמים אלא על הארץ - 'פקדת הארץ ותשוקקיה'
ואין שוקו שלהקב"ה אלא על ישראל - 'ועלי תשוקתו'
תשים אנו ואף על פי שאנו תשים, לו אנו מקוים, לישועתו של הקב"ה. ומייחדים שמו של הקדוש ברוך הוא שני פעמים בכל יום
ואומרים שמע ישראל "י אלהינו "י אחד. (בראשית רבה כ)

6

אדם וחווה – אברם ושרי

ותקח שרי אשת אברם את הגר המצרית שפחתה...
ותתן אתה לאברם אישה לו לאשה: (ט:זג)

...ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל: (ג:ו)

ותאמר שרי אל אברם הנה נא עֲצֹרְנִי יְקוֹק מְלֶדֶת בָּא
נָא אֶל שְׁפַחְתִּי אוֹלִי אֲבָנָה מִמֶּנָּה וישמע אברם לקול
שרי: (ט:זב)

ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר
צויתיד לאמר לא תאכל ממנו (ג:זז)

ויאמר אלהים אל-אברהם אל-יערע בעיניך על-הנער
ועל-אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי
ביצחק יקרא לך ירע (כא:יב)

7

אדם וחווה – יצחק רבקה ויעקב

ויהי כי יקח יצחק ותכהין עיניו מראת... :
ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך... וקח לי
משם שני גִּדְיִי עֲזִים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מִטְעָמִים
לְאֲבִיךָ כְּאֲשֶׁר אָהָב: והבאת לאביך ואכל בעבר אשר
יברכך לפני מותו...

ביום אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ ונפקחו עיניכם...

ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל...

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח
לי...

ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר
צויתיד לאמר לא תאכל ממנו אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹרְךָ

ותאמר אליו הנה עֲשׂוּ אֲחִיךָ מתנחם לך להרנג: ועתה
בני שמע בקלי וקום בִּרְחֹךְ לך אל לבן אחי חרנה...
וישלח יצחק את יעקב (כז:א – כח:ה)

וּשְׁלַחְהוּ יְקוֹק אֱלֹהִים מִגֶּן עֵדֶן לְעַבְדְּךָ אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
לָקַח מִשָּׁם: ויגרש את האדם וישפן מקדם לגן עדן את
הַכְּרִיבִים וְאֶת הַלֵּט הַחֲרֹב הַמֵּתֵהֶפֶכֶת (ג:ד-כד)